

Handläggare
Jessica Loayza

Dokumentdatum
2025-03-26

Giltig från
2025-05-19

Dokumentnummer
25-2959

Dokumentansvarig
LAG osteoporos, ordförande Anna Rosenberg

Dokumentkategori
Rutinbeskrivning

Revisionsnummer
1.0

Beslutad av
LAG Osteoporos ansvarig under testperiod

Rutin för behandling med zoledronsyra inom viss kommunal vård

Syftet med denna rutin är att beskriva samverkan mellan kommuner och region i Sörmland gällande tillvägagångssätt för osteoporosbehandling med zoledronsyra hos personer som bor på särskilt boende eller korttidsboende. Rutinen gäller inte personer med hemsjukvård eller som vårdas inom LSS, i de fallen sker behandling med zoledronsyra på vårdcentral eller behandlingsavdelning på lasarettet som tidigare.

Zoledronsyra är ett intravenöst behandlingsalternativ med bisfosfonat vid osteoporos och är ett lämpligt val vid t.ex. sväljningssvårigheter, reflux, malabsorption, bristande följsamhet till tablettbehandling eller svårighet att inta tablett enligt särskilda instruktioner pga kognitiv nedsättning.

Behandlingstid är vanligen 1 dos/år i 3 år men kan förlängas upp till 6 år i särskilda fall.

Kontraindikationer:

- Obehandlad hypokalcemi
- D-vitaminbrist
- Njursvikt med eGFR < 35 mL/min

Varningar och försiktighet: läkemedlet ska inte ges vid akuta sjukdomstillstånd pga risken för influensaliknande biverkningar (se nedan). Patienten bör vara välhydrerad före administrering, det är särskilt viktigt vid hög ålder och samtidig diuretikabehandling.

Provtagning inför infusion:

Inför varje infusion kontrolleras kreatinin och eGFR samt albuminkorrigerat totalkalcium (eller fri kalciumjon), proverna bör inte vara äldre än 1 månad.

Inför första infusionen¹ kontrolleras också 25-hydroxi-vitamin D som bör ligga över 50 nmol/l innan antiresorptiv behandling påbörjas.

De allra flesta ska ha samtidigt tillskott med kalcium och D-vitamin (t.ex. Kalcipos-D forte) vid antiresorptiv behandling, även om proverna ligger normalt.

¹ Tillägg 250522: Förtydligande kring provtagning inför första infusion.

Handläggare
Jessica Loayza

Dokumentdatum
2025-03-26

Giltig från
2025-05-19

Dokumentnummer
25-2959

Dokumentansvarig
LAG osteoporos, ordförande Anna Rosenberg

Dokumentkategori
Rutinbeskrivning

Revisionsnummer
1.0

Beslutad av
LAG Osteoporos ansvarig under testperiod

Ordination och dokumentation: infusion zoledronsyra är upphandlad av regionen och ska beställas på rekvisition. Läkare ska registrera recept i journalens läkemedelslista så att det framgår tydligt att patienten står på läkemedlet. Läkare skriver ut läkemedelslista

från journalen som skriftlig ordination, som överlämnas till sjuksköterska på boendet. Läkaren ansvarar för att meddela sjuksköterska när det är dags att ge infusionen. Efter att administreringen är utförd dokumenterar sjuksköterska i kommunens journal och rapporterar till läkare, som i sin tur ansvarar för dokumentation i patientens journal på vårdcentralen (notera vilken dos som givits).

Biverkningar: de vanligaste biverkningarna är influensaliknande symtom som feber, muskelvärk, ledvärk och huvudvärk inom de tre första dagarna efter infusion. Risken är störst vid första dosen, och brukar avta för varje dos. Symtomen kan förebyggas med paracetamol regelbundet i 3 dagar (1 g x 3). För de sköraste patienterna kan zoledronsyra vara olämpligt pga denna biverkan (se *Vårdprogram osteoporos – Osteoporosprocessen - Samverkanswebben*).

En sällsynt biverkan är osteonekros i käkbenet, det drabbar huvudsakligen patienter som behandlas med antiresorptiva läkemedel > 10 år eller med betydligt högre doser zoledronsyra inom cancervården. Det finns dock en risk för osteoporospatienter att drabbas av osteonekros i käkbenet vid pågående tandlossning eller infektion i munnen. Vid tveksamhet bör tandvården göra en undersökning först (se *Tandvårdens rekommendation vid benpåverkande läkemedel – Osteoporosprocessen - Samverkanswebben*).

Förberedelser och administrering

- Infusionslösningen zoledronsyra 5 mg beställs på rekvisition till akut- och buffertförråd, eller korttidsförråd, i systemet Proceedo. Läkare ska godkänna prover och ordinera läkemedlet
- Infusionslösning zoledronsyra är färdigspädd (100 mL)
- Öppnad injektionsflaska bör användas omedelbart. Läs förvaringsanvisningarna på förpackningen. Förvaringstiden ska normalt inte överskrida 24 h vid 2–8 grader (märk öppnad förpackning med datum och klockslag). Ej använt läkemedel och avfall kasseras enligt kommunens rutiner för kassation av läkemedel
- Endast klar (utan partiklar eller missfärgningar) och rumstempererad lösning ska användas
- Infusionslösningen ges via en infusions slang med luftkammare och med konstant infusionshastighet (droppräknare kan användas för att säkra administreringen)
- Infusionstiden kan variera mellan 20 och 30 minuter (får inte understiga 15 minuter)

Handläggare
Jessica Loayza

Dokumentdatum
2025-03-26

Giltig från
2025-05-19

Dokumentnummer
25-2959

Dokumentansvarig
LAG osteoporos, ordförande Anna Rosenberg

Dokumentkategori
Rutinbeskrivning

Revisionsnummer
1.0

Beslutad av
LAG Osteoporos ansvarig under testperiod

Checklista i samband med administrering

1. Kontrollera att patienten inte har haft ökade vätskeförluster t.ex. på grund av kräkningar, diarré eller feber under senaste veckan, i sådant fall bör infusionen skjutas upp en vecka. Gäller även vid minskat vätskeintag eller värmebölja
2. Informera om infusionsförfarandet
3. Ge patienten 1 glas vatten före, under och efter infusionen
4. Sätt PVK och koppla infusionen, [Perifer venkateter - Vårdhandboken](#)
5. Avlägsna PVK när hela mängden infusionslösning tillförts (100 mL)
6. Ingen observationstid behövs efter infusion
7. På kvällen efter infusionen rekommenderas 1 g paracetamol och de följande 3 dagarna rekommenderas 1 g paracetamol 3 gånger om dagen för att minska biverkan med influensaliknande symtom

På webbsidan [Osteoporosprocessen - Samverkanswebben](#) finns en mer utförlig behandlingsrutin för både läkare och sjuksköterska samt patientinformation.

Ansvar och roller

Läkare inom primärvården ansvarar för behandlingen, inklusive uppföljningen där den viktigaste parametern är frånvaro av nya frakturer. Planering för behandling och uppföljning ska göras tillsammans med omvårdnadsansvarig sjuksköterska. Omvårdnadsansvarig sjuksköterska ansvarar för provtagning och infusion, samt information till läkare och patient.

Osteoporoskonsult finns tillhands för frågor och råd: tisdag 8:30-12, 010-704 40 76.

Vänligen kontakta handläggaren vid upptäckt av felaktig information eller länk i dokumentet